

Kristian Valdemar Hansen: en personlighed inden for dansk revy i tiden 1909-28

Aflektor Allan Røder

Valdemar Hansen hed en københavnsk forfatter, der for godt 80 år siden var et kendt navn inden for dansk revy.

Når man taler om revy, som den var før i tiden, tænker de fleste på Poul Henningsen og Liva Weel og Co-optimisterne, men også før dem var der gang i den på de skrå brædder, og en af dem, der hører med til historien om dansk revy før 1930'erne, er Valdemar Hansen.

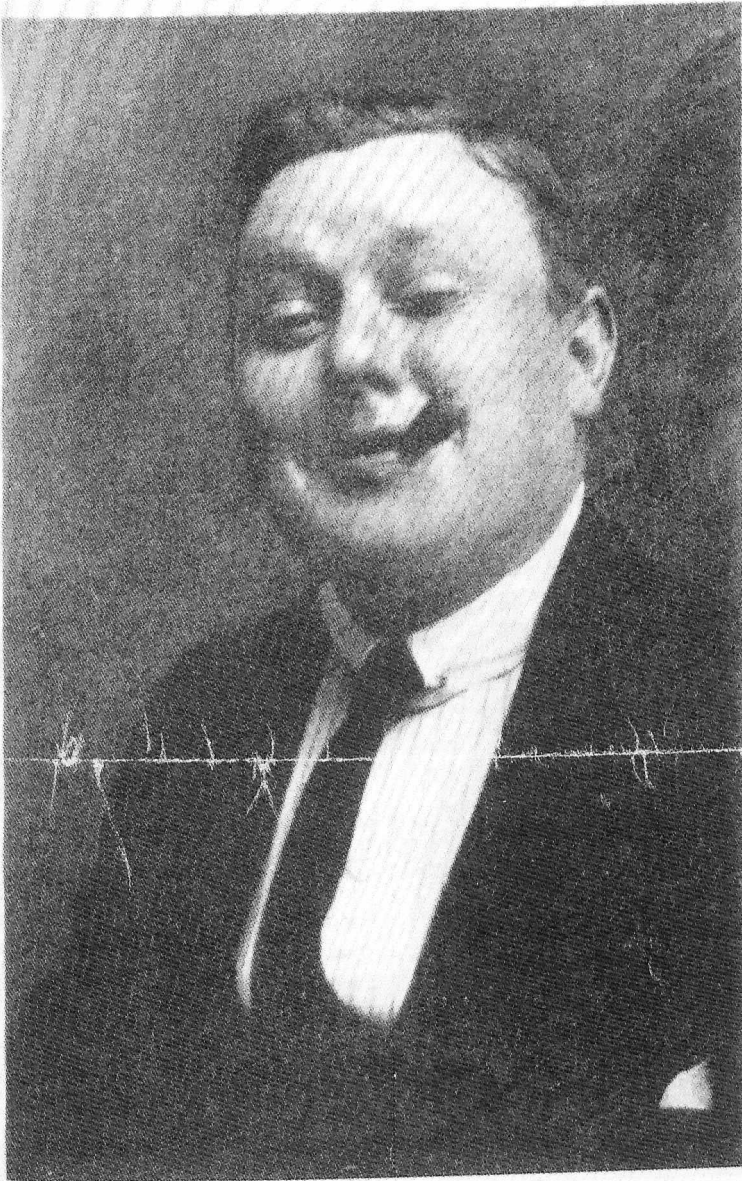
Egentlig hed han Kristian Valdemar Hansen og var født 13. juli 1883 i København. Han var den yngste af en børneflokk på syv.

Han var fire år, da hans far døde. Faren havde arbejdet som gårdskarl, og familien havde altid siddet hårdt i det. Efter hans død måtte moren ernære familien ved håndarbejde samt en daler, som hun tjente ved at bære en posttaske fra Christianshavns Torv til posthuset i Strandgade, - dagvognen fra Dragør kørte kun til torvet.

Valdemar Hansen begyndte som skuespiller på en af Københavns mere upåagtede scener. Som ung havde han engagement ved det lille etablissement, der blev kaldt Arbejdernes Teater. Hans succes på de skrå brædder var begrænset, men heldigvis havde han andre muligheder. Og allerede i 1902 skrev han

Tørnerose, et drama i fire akter, der blev opført Anden Juledag på Arbejdernes Teater på Kløvermarksvej. Han spillede selv med i stykket, der absolut må siges at høre til i den dystre afdeling af hans produktion. Hovedpersonen, en murerdatter, der tilbedes af en ung digter, ender med at konkludere, at det hele er håbløst, og skyder sig en kugle for panden. *Social-Demokraten*, der som arbejdernes avis følte en vis forpligtigelse til at følge med i tildragelserne på Kløvermarksvej, havde sin udsendte medarbejder med ved premieren. Medarbejderen var ikke begejstret. Han noterede sig, at forestillingen var lovlig teatralisk, med mange store ord, og at resultatet i betænkelig grad nærmede sig det melodramatiske. Men som god socialdemokrat endte han med denne betragtning: „For Resten er Folket selv den rette Dømmer, og Folket var særdeles tilfreds baade med Skuespillet og med Udførelsen: mange Fremkaldelser efter Tæppets Fald og tilsidst et længe Leve for Forfatteren.“⁽¹⁾ Efter forestillingen var der åbent i restaurationen og dans til klokken tre om natten, så folk kunne slappe af efter de kulturelle input.

Således opmuntret gik den 19-årige forfatter og skuespiller straks i gang med sit næste værk. Det blev opført året efter og kom til at hedde *Hævnet*. Det blev sat op i nogle provinsbyer og havde en vis succes, hvorefter det kom til Arbejdernes Teater, denne gang scenen på Enghavevej, hvor det åbnede vintersæsonen i oktober 1903. Ligesom sin forgænger var det meget dramatisk. En ung mand, Max, kommer i huset hos en aldrende oberst og en meget ung oberstinde. De to unge har en affære, og obersten hævner sig ved at føre Max ud i spillegæld og, for at gøre en lang historie kort, ender Max med at begå selvmord. *Social-Demokraten*s anmelder, den samme

*Valdemar Hansen (1883-1928). Journalist og revyforfatter. En uforbederlig boheme, der var god for både den vovede og den sentimentale vise, ligesom han mestrede det skælnske-
underfundige f.eks. i Dagmar Hansens „I seng kl. 11“. Politi og censur var ustandselig i
hælene på ham. (Fotograf ubekendt).*

som sidst, rykkede ud igen for at vurdere den unge mands nye produkt og var stadig ikke tilfreds; der var enkeltheder, der ikke forekom ham videre troværdige. Men han konkluderede: „Alligevel er der meget stemningsfuldt og smukt i Stykket, og det blev Akt efter Akt modtaget med stærkt Bifald, og da Tæppet faldt for den sidste tragiske Scene, blev det klappet op igen en 5-6 Gange.“⁽²⁾

Selv når man tager højde for de venner og familiemedlemmer, som den unge forfatter muligvis havde fået placeret i det lille teater, kunne der ikke være tvivl om, at han kunne notere sig endnu en publikums-succes - og endnu en skeptisk modtagelse hos arbejderavisens anmelder.

Det var et forhold, der fulgte ham gennem hele livet. Folk kunne lide, hvad han skrev, mens anmeldere og litteraturkritikere som regel var mere skeptiske.

Hævnet blev hans sidste forsøg inden for det (meget) seriøse, og hans skuespillerkarriere er formodentlig også sluttet ret kort tid efter. De selvbiografiske elementer anes i en senere monolog, hvor der fortælles: „Jeg skal sige Dem - jeg havde været Skuespiller i flere Aar - altsaa i Provin-sen, - og jeg havde gjort vældig Lykke som Elsker - jeg var nemlig meget smuk dengang - det er sgu sandt - ja, man kan maaske ikke se det nu - men det er autentisk. - Jeg havde gjort vældig Lykke - jeg havde faaet Buketter baade i Nibe og Løgstør.“⁽³⁾

Alerede mens han skrev på skuespillene, lavede han også ting i helt andre genrer. Han flirtede en smule med journalistikken (senere i livet kaldte han sig altid journalist, hvis nogen spurgte efter hans borgerlige erhverv), - og til *Vennelyst Varieté-Blad*, som hans svoger

var redaktør for, skrev han viser og vers.

De viser og vers var det, som han til sidst valgte at satse på.

I 1909 fik „Valde“ kombineret visen med teatret på en måde, der skulle vise sig at ligge godt for ham. Enkelte af hans viser var af den alvorlige type, - nogle af hans mere entusiastiske tilhængere kaldte ham senere endda for „den danske Söderberg.“⁽⁴⁾ Men de allerfleste af hans produkter var enkle og muntre historier. Han fik nu fire sange med i Tivoli-Varieteen, senere kendt som Apolloteatret. De optrædende her havde oprindeligt mest været sangerinder, men en ny direktør havde sørget for, at hovedvægten efterhånden var blevet lagt på revyer og farcer. Med dette mål for øje havde han i 1905 ansat skuespilleren Carl Fischer.⁽⁵⁾

Carl Fischer blev med årene en vældig populær visesanger, og Valdemar Hansen var manden bag et par af Fischers kendte viser, nemlig „Saa sku' De se ham komme op!“ (Tivoli-Varieteen i 1912) og „Brændt a“ (også kendt som „Saa var det hele ødelagt“, fra Tivoli-Varieteen i 1915).⁽⁶⁾

Især den sidstnævnte vise blev en succes og blev et gennembrud for Carl Fischer. Visen „blev årets store landeplage, blev solgt i titusindvis på postkort og som noder i musikhandelerne, og havde man haft grammofoner og dansktop den gang, havde det været årets sikreste vinder.“⁽⁷⁾ Ud over Fischer har også visesangerne Hans W. Petersen og Erik Paaske siden haft sangen på deres repertoire og indspillet den på plade.⁽⁸⁾

Den populære vise handlede, ligesom Valdemar Hansens tidlige teaterstykker, om kærlighed og de problemer, som den slags kan føre til; men selv om der kan spores ligheder i emnevalg, er behandlingen

Stella.

Mell.: Anna Margrethe.

Paa Gaden Stella gik, hvor løse Fugle holder til,
Hun havde aldrig ejet Sko med hele Saaler til,
Men Stella havde et Par glade Øjne, mørkeblaa,
Saa rød en Mund, saa sød som hun jeg aldrig nogen saa.

Blink var der altid i Øjet
Hvor Stella satte sin Fod,
Straalende, lyst og fornøjet,
Som ikke En stod imod.
Stella var ikke anstændig,
Hun fejl om Moralen sig brød,
Men det var ej heller nødvendig,
Naar hun var saa ung og saa sød.

Og Stella fik en Ven, ja hun fik to i Overmod,
Den Ene gav hun al sin Kærlighed — sit Hjærteblod,
Den Anden han fik Kys med hvide Arme om sin Hals,
Men hendes unge Kærlighed var derfor ej til Fals.

Blink var der altid i Øjet,
Hvor Stella satte sin Fod,
Straalende lyst og fornøjet,
Som ikke En stod imod.
Stella var ikke anstændig,
Men elske for Hummer og Skum,
Nej det var dog ikke nødvendig,
Naar Fyren var flabet og dum.

En Nat kom Stella ikke hjem, det sker i store Byer,
Det er den sidste triste Akt paa kønne Eventyr.
Da Stella kom tilbage, var hun bleg, men elegant,
Og Silken, hvilken Knittren — alt hos Stella var pikant.

Men Blink var der aldrig i Øjet,
Det Blink, som vi alle forstod.
Straalende lyst og fornøjet,
Som ikke En stod imod.
Stella var ikke anstændig,
Nu er til Døden hun træt.
Var det monstro saa nødvendig
At fange den lille Grisette.

Valdemar Hansen.

Visen "Stella" af Valdemar Hansen er trykt i *Vennelyst Varieté-Blad* (november 1903). Publikationen beskriver sig selv som bladet med de morsomme, og interessante biografier, interviews og billeder af forskellige artister, sange, anekdoter og humoristiske fortællinger fra teater- og varieté-livet. (Foto: Det Kongelige Bibliotek).

af stoffet noget anderledes end i dramaerne:

„Jeg til stævnemøde var
sat ved Peter Lieps
hus, der nu er brændt, og bar
mit pæne røde slips,
men alligevel så ga'
pigen mig sit nej,
det blev jeg fortvivlet a',
så jeg gik og skreg:
Jeg mig skylder med det samme,
jeg til raseri er bragt,
men så ku' jeg ikke ramme
så var det hele ødelagt.“⁽⁹⁾

Kærlighed var også temaet i „Saa
sku' De se ham komme op!“, hvor et af
versene lød:

„Den gamle Madsen ikke vil
staa op, som el's han plejer,
men da hans Kone ligge vil
og lave Narrestreger,
saa sku' De se ham komme op,
saa sku' De se ham komme op,
lige saa højt han ku' komme.“⁽¹⁰⁾

Også den umådelig populære
sangerinde Dagmar Hansen fremførte,
undertiden kun iført det allermost nødven-
dige, et par af Valdemar Hansens viser,
heriblandt „Jeg skriger hvis han gør'et og
han ikke gør'et godt“⁽¹¹⁾ og „Gaa i Seng Kl.
11.“⁽¹²⁾

Det tog ikke Valdemar Hansen
lang tid at etablere sig som en af tidens mere
vovede forfattere. Allerede ved hans
allerførste revy kunne man ved en af hans
viser („Lattervise“) finde påskriften: „Efter
Henstilling fra Censur synges 2det Vers ikke
i Tivoli Varieté.“⁽¹³⁾ Herefter var der noget at
leve op til med de følgende viser, og op
gennem årene fortsatte han med at gå lige til

stregen, og nogle gange lidt over. Politi og
censur holdt altid et vågent øje med ham.⁽¹⁴⁾

Også ved Thalia-Revyen i 1920 var
flere af hans sange lige på grænsen
til det utilladelige.⁽¹⁵⁾ Men han
behøvede ikke at tage sig så meget af
kritikken det år, fordi han nu - efter i alt at
have leveret viser til godt 25 forskellige
revyer, varieteer, syngestykker og komedier,
som oftest Thalia, Charlottenlund Revyen
(= Over Stalden), Fønix Teatret, Vinter-
paladset og White Star, - havde en ny slags
aftager. Det var tidsskriftet *Exlex*, - et
fællesnordisk satirisk organ, hvor han kom i
selskab med forfattere som Hans Hartvig
Seedorf, Tom Kristensen, Johannes
Buchholtz, Johannes V. Jensen, Martin
Andersen Nexø og ikke mindst Storm
Petersen, der kom til at sætte sit personlige
præg på tidsskriftet med sine karakteristiske
tegninger og fortællinger.

Til dette organ leverede Valde-
mar Hansen i alt nitten upolitiske viser om
kærlighed, de fleste i foråret og sommeren
1920. En af dem var „Sømandsknuden“,
der senere blev til „Fru Grete“ i *Lystige viser*.
⁽¹⁶⁾

Over halvdelen af Valdemar
Hansens viser i *Exlex* er udformet som korte
teaterstykker, med replikker og regi-
bemærkninger. Som f.eks. i „Og saa vid're.
Komedie i 3 smaa Akter“, hvor der først er
en beskrivelse af de tre medvirkende - en
hotelvært, en værtinde og en rejsende -,
derefter, i begyndelsen af første akt, en
beskrivelse af situationen: hotelværten har
fået telegram fra en gammel ven og rejsende,
som beder om et værelse og lidt kvindeligt
selskab („og så videre“), - og derefter dialog
med værtinden, der raser over den umoral-
ske ven og forgæves forlanger, at værten
giver sin ven en overhaling. Her fra slutnin-

gen af andet akt:

„Fruen (i ædel Harm):
Naa, vil Du ikke - saa skal jeg
- det manglede da bare.

(iler op).

3. Akt.

Hotellet. Værten staar bag
Buffeten, ængstelig afventende Resultatet af
sin Kones Sendefærd. Den Rejsende
kommer ned, glad og oprømt, gaar
straalende hen til Værten.

Værten (beroliget):

Naa, Gudskelov Du ej er vred,
jeg frygtede, som Fanden.

Den Rejsende (forbavset):

Hvad - vred paa Dig - det mangled' blot,

Du er som ingen anden,

Du glemmer ej en gammel Ven,
det tog man aldrig fejl i,

(hemmelighedsfuldt og smilende)

der var jo først en Masse Vrøvl,
men næh, hvor var hun dejlig.“⁽¹⁷⁾

Få måneder senere udkom det sidste
nummer af *Exlex*. Valdemar Hansen
koncentrerede sig nu igen om
revyerne, men begyndte også at samle
materiale til en lille bog med nogle af hans
bedste monologer. Den udkom i 1924 og
indeholdt seks historier, hvoraf flere allerede
havde været afprøvet på scenen, - samt en
parodi på et digt af Jeppe Aakjær:

„Jeg slaar min Harpe til Rugvippens Sang,
til Havrens klingende Bjælder,
det har den samme vemodige Klang
som Koens Brøl, naar den kæller.
Skønt er det at se, naar Hø staar i Stak
og Frøen den kvækker i Kæret,
og se, naar de Unge de ligger i Snak
i Høet med Bagen i Vejret.“⁽¹⁸⁾

I monologerne var kærlighed
igen et af de gennemgående temaer. Det var
dog ikke ægteskabet, han reklamerede for.
Hans kommentar til det var:

„Kære Venner, ægteskabet, det er en skøn
Institution, men desværre viser det sig saa
sørgeligt, at de respektive Mænd og Koner er
deres respektive Koner og Mænd utro. Og
det er stygt, hvor behageligt det paa den
anden Side ka' være - for det er det, Fanden
knage mig, det ka' der ikke være Tale om
andet.“⁽¹⁹⁾

Sømandsknuden.

I Havnen laa for Anker
en udenlandsk Korvet,
hvor Officererne
fik Lyst at danse —
Grosserens lyse Inger,
der er smilende koket,
blev ogsaa inviteret
med om Bord, af en Kadet —
Høj, danse, danse —
aldrig mere standse.

Hun kommer hjem om Natten,
og det er i April,
i tusind glade Drømme
om Kadetten —
i lune Silketæpper
vil hun til at søge Hvil,
da siger hendes lille
Kammerpige, med et Smil:
Naa, Frøkenen har nok været
paa Korvetten,

Forbavset Inger sætter sig
paa sin „Pygmalion“,
— Hvordan kan Du dog vide det,
Gertrude.
— Jo, det kan jeg da sagtens,
for da jeg med nænsom Haand
forsøgte paa at løse
Frøkenens intime Baand,
saa var de bundet med —
en Sømandsknude.

Valdemar Hansen.

„Sømandsknuden“ af Valdemar Hansen
udkom i *Exlex* 13. marts 1920. (Foto:
Det Kongelige Bibliotek).

Religøse skikke i det hele taget samt kirken og dens forkyndere havde han et noget anstrengt forhold til. Han var blevet meldt ud af Folkekirken allerede i 1918, og i hans tekster er det ikke vanskeligt at finde eksempler på hans holdning:

„...ham Tevelogen, han var heller itte rigtig klog; han vilde omvende Maren - vores Pige - ved det, at han havde hørt, at hun havde haft lidt Kjæreste og Film - men jeg tror nok, at det var hende der omvendte ham tilsidst, for han sad ovre hos hende hele Natten, og jeg tror itte de sang Salmer hele Tiden.“
(20)

Han havde nu rundet de fyrre og havde sin bedste tid bag sig. Og hans sidste år blev vanskelige. På det private plan stødte der alvorlige problemer til, da hans mangeårige ægteskab med en tidligere korpige fra Scala blev opløst, og han måtte flytte fra en god lejlighed over til sin ugifte søster i en kælder.

Dertil kom, at der var blevet længere mellem hans engagementer, - der kunne nu efterhånden gå år imellem. I 1927 var der en revy, hvor han igen stød som tekstforfatteren. Men det blev hans sidste. Forestillingen blev spillet på White Star ude på Amagerbro og vakte ingen større opsigt.

Samme år optrådte Liva Weel på Scala, og Ludvig Brandstrups og Mogens Dams sommerrevy, med Co-optimisterne og

med musik af Kai Normann Andersen, gik over brædderne på Allé Teatret. En ny tid var begyndt inden for dansk revy.

I den ny tids revy var det, som om der ikke rigtig var plads til Valdemar Hansen og den stil, som han skrev i. Nogle syntes, at han var for fræk, andre måske, at han ikke rigtig havde andet at byde på end en vældig interesse for jordelivets goder.

Det må da også indrømmes, at „Valde“ gik ind for at nyde livet i fulde drag, især måske kærligheden. Men derudover havde han også sans for andre behageligheder, - deriblandt cigarer. Man så ham sjældent uden. Også på portrætter, hvor han skulle tage sig ud, kom cigaren med; den blev nærmest et varemærke for ham.⁽²¹⁾ Han var også en tilhænger af bordets glæder og blev med tiden temmelig omfangsrig. Og endelig blev han kendt for at drikke på en måde, der skaffede ham tilnavnet „Druk-Valde“ på halsen.⁽²²⁾

Hvilken indflydelse hans energiske livsførelse havde på ham, er svært at sige. Men faktisk er, at han døde i en alder af kun 44 år.

Han blev aldrig en af landets store forfattere. Men et par af hans viser bliver da stadig sunget, og selvom han ikke var en af dem, der loddede nye dybder i menneskesindet, bidrog han med sine sange til at gøre hverdagen lidt muntere for mange tusinder af sine samtidige. Og det er måske lige så meget værd.

Noter:

1. *Social-Demokraten*, 28/12 1902, s. 2.
2. *Social-Demokraten*, 6/10 1903, s. 2.
3. Valdemar Hansen: *Niels Pinds komiske Foredrag og Historier* (J. L. Wulff's Forlag, 1924), s. 5.
4. *Vore Herrer*, 7/3 1918, „Vore kære Venner Revyforfatterne - uden Retouche“, s. 18.
5. Bent Zinglensen: *Københavnerviv - der blev borte* (Forlaget Børge Binderup, 1973), s. 81-82.
6. Bent Zinglensen og *Lystige viser*, bind 6 (red. af Else Larsen og Bo Bramsen, Politikens Forlag, 1985), er enige om 1910; men Emil Marott (*Dansk revy*, bind 3, Borgen, 1991) peger entydigt og mere veldokumenteret på 1915. Jvf. *Den Store Danske Encyklopædi*, bind 6 (Danmarks Nationalleksikon, 1996), om Carl Fischer, og Erik Hvidt: *Politikens Revyhistorie* (Politiken, 1981), s. 131.
7. Bent Zinglensen: *Københavnerviv - der blev borte* (Forlaget Børge Binderup, 1973), s. 82.
8. Emil Marott: *Dansk revy*, bind 3 (Borgen, 1991), s. 128.
9. Efter *Lystige viser*, bind 6 (red. af Else Larsen og Bo Bramsen, Politikens Forlag, 1985), s. 32.
10. „Originale Københavnerviv“, fra Aug. Halck's Musikhandel, nummer 79. Revy- og morskabsmuseet.
11. „Originale Københavnerviv“, fra Aug. Halck's Musikhandel, nummer 101. Revy- og morskabsmuseet.
12. Emil Marott: *Dansk revy*, bind 2 (Borgen, 1991), s. 646.
13. „Originale Københavnerviv“, fra Aug. Halck's Musikhandel, nummer 14. Revy- og morskabsmuseet.
14. Emil Marott: *Dansk revy*. Bind 1 (Borgen, 1991), s. 240, 320. Bind 2, s. 646.
15. Emil Marott: *Dansk revy*. Bind 2 (Borgen, 1991), s. 618-619. Bind 3, s. 188-189.
16. *Exlex*, 13/3 1920, s. 122.
17. *Exlex*, 10/4 1920, s. 172.
18. Valdemar Hansen: *Niels Pinds komiske Foredrag og Historier* (J. L. Wulff's Forlag, 1924), s. 32.
19. Valdemar Hansen: *Niels Pinds komiske Foredrag og Historier* (J. L. Wulff's Forlag, 1924), s. 30.
20. Valdemar Hansen: *Niels Pinds komiske Foredrag og Historier* (J. L. Wulff's Forlag, 1924), s. 19.
21. Emil Marott: *Dansk revy*, bind 2 (Borgen, 1991), s. 645-646.
22. Chr. Glatved: *Provincens sommerrevyer* (Berlingske Forlag, 1979), s. 148.

